

Toetsing Gelders Natuurnetwerk

Invaartverbreding overnachtingshaven Haaften

Rijkswaterstaat GVO-nat

Toetsing Gelders Natuurnetwerk

Invaartverbreding overnachtingshaven Haaften

Rijkswaterstaat GVO-nat

Titel	Toetsing Gelders Natuurnetwerk Invaartverbreding overnachtingshaven Haaften
Uitvoering	Ruimte voor Advies Deventerstraat 179 8171 NS Vaassen T 0578-560368 www.ruimtevooradvies.nl
Contactpersoon	Dhr. M. Bleijerveld T 06-40559568 bleijerveld@ruimtevooradvies.nl
Opdrachtgever Contactpersoon	Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland Mevr. S. Boland
Datum	14 september 2016
Status	definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding & doel	1
1.2	Methoden	1
1.3	Projectlocatie	2
1.4	Status plangebied	4
1.5	Kernkwaliteiten GNN	4
1.6	Ontwikkelingsdoelen GNN	5
1.7	Ontwikkelingsdoelen GO	6
2	Beleidskader	7
2.1	Gelders Natuurnetwerk	7
2.2	Groene Ontwikkelingszone	7
2.3	Beschermingsregime GNN	7
2.4	Beschermingsregime GO	10
3	Effecten op kernkwaliteiten	14
3.1	Areaal	14
3.2	Samenhang & kwaliteit	14
3.3	Versnippering	14
3.4	Kwaliteit leefgebied soorten FF-wet	14
3.5	Aaneengeslotenheid	14
3.6	Natuurlijke processen	14
3.7	Morfologie & water	14
3.8	Geluid	14
3.9	Licht	15
3.10	Dynamiek rivier	15
3.11	Nationaal Landschap	15
3.12	Landschappelijk karakter	15
3.13	A-locatie bos	15
3.14	Leefgebied Steenuil	15
3.15	Leefgebied Kamsalamander	15
3.16	Nieuwe Hollandse Waterlinie	15
3.17	Waarden diverse soortgroepen	15
3.18	Kleinschalig landschap	16
3.19	Cultuurhistorische waarden	16
3.20	Onbebouwdheid	16
3.21	Rust, ruimte en duisternis	16
3.22	Abiotiek	16
3.23	Ecosysteemdiensten	16
3.24	FF-wet	16
3.25	Ontwikkelingsdoelen GNN	16
3.26	Ontwikkelingsdoelen GO	17
4	Conclusies	18
4.1	GNN	18
4.2	GO	18
5	Bronnen	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding & doel

Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland heeft het voornemen om de invaart van overnachtingshaven Haaften (gem. Neerijnen) te verbreden (fig. 1). De verbreding vindt plaats in de uiterwaard van de Waal die onderdeel is van het Gelders Natuurnetwerk. De Gelderse omgevingsverordening schrijft voor dat ontwikkelingen in het natuurnetwerk getoetst moeten worden aan het beschermingsregime.

Figuur 1. Globale ligging projectlocaties GVO-nat.

Het onderhavige rapport beschrijft de resultaten van een dergelijke toetsing. In de toetsing zijn de effecten van de ingreep in beeld gebracht en de eventuele gevolgen daarvan op de kernkwaliteiten die voor het deelgebied zijn vastgesteld.

1.2 Methoden

De toetsing van de ingreep is gebeurd aan de hand van het beleidskader van de jongste omgevingsverordening van provincie Gelderland (dec 2015). Als basis voor de beoordeling dienden verschillende recente natuuronderzoeken in het gebied en de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDDF).

1.3 Projectlocatie

Ten oosten van Haaften ligt in de uiterwaard op de noordoever van de Waal een voormalige zandwinning met een oppervlakte van circa 2,5 hectare (fig. 4). De plas dient als overnachtingshaven voor binnenvaartschepen. Ten behoeve hiervan zijn aan de zuidoever van de plas vier steigers aangelegd. De invaart wordt gevormd door een 125 meter brede doorsteek door de oeverstrook (fig. 2). De koppen van de invaart zijn langs het water versterkt met stortsteen.

Figuur 2. Invaart van de overnachtingshaven bij Haaften met links de Waal en op de voorgrond de af te graven kop van de invaart.

De koppen en het terrein er omheen zijn in agrarisch gebruik en worden betrekkelijk intensief gebruikt. Dit wil zeggen dat de vegetatie grotendeels uit productieve grassen bestaat en mogelijk wordt ook gemest. Plaatselijk is de grasmat kruidenrijker, met name aan randen. In 2014 is het (verlande) kribvak direct ten oosten van de invaart verlaagd in het kader van de kribverlagingen in de Waal (fig. 3). Het staat in de huidige situatie nog droog, maar zal bij hogere waterstanden sneller onderlopen. Op de koppen en in de directe omgeving van de invaart is geen opgaande begroeiing aanwezig met uitzondering van enige jonge wilgenopslag langs de waterlijn.

Figuur 3. Terrein ten oosten van de invaart met rechts het recent verlaagde kribvak.

In de praktijk blijkt dat de invaart van de haven voor grotere schepen te smal is om goed de haven in en uit te manoeuvreren. Rijkswaterstaat heeft daarom de wens om de invaart te verbreden. Het plan is opgevat om de ronde kop aan de oostzijde recht te trekken (fig. 4). Hiermee is het afgraven van maximaal 6000 vierkante meter gemoeid. De nieuwe oeverlijn wordt overeenkomstig de huidige met stortsteen afgewerkt. De geplande uitvoering is in 2017.

Figuur 4. Luchtfoto overnachtingshaven Haaften. In rood is de beoogde ontgronding aangegeven t.b.v. de invaartverbreding. Het zandkleurige deel dat deels overlapt met het plangebied betreft het verlaagde kribvak.

1.4 Status plangebied

De overnachtingshaven en de uiterwaard en de rivier zijn deel van de GO of het GNN (fig. 5). Rond het projectgebied heeft de GO de grootste oppervlakte. Het GNN is beperkt tot delen van de oeverstrook van de Waal. Oostelijker hebben meer delen van de uiterwaard de status GNN. Het feitelijke plangebied ligt grotendeels in de GO en voor een gering deel in het GNN, het gaat om respectievelijk circa 5000 m² en circa 700 m².

Figuur 5. Ligging plangebied (rood) t.o.v. GO (lichtgroen) en GNN (donkergroen).

1.5 Kernkwaliteiten GNN

Het projectgebied ligt in deelgebied 148 van het GNN: Waaluitwaarden Waardenburg - Brakel. Voor het deelgebied zijn de volgende specifieke kernkwaliteiten geformuleerd:

- Dynamische rivier met actieve geologische en geomorfologische processen, water-, sediment- en diasporetransport en ecologisch kerngebied én verbinding tussen Midden-Europa en de Noordzeekust.
- Deels onderdeel van Nationaal Landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie.
- Noord- en zuidoever Waal met variabel, grotendeels agrarisch, maar ook industrieel cultuurlandschap en natuurcomplexen: Rijswaard, Crobsche Waard, Gamerense Waard, Breemwaard, Brakelsche Benedenwaarden.

- A-locatie bos: Rijswaard Neerijnen: een aantal geïsoleerd liggende grienden en doorgeschoten schietwilgenbos in de uiterwaard; van belang vanwege potenties voor zachthout- en hardhoutoobos en epifyten op oude stoven, waarvan Rodelijstsoorten.
- Leefgebied steenuil.
- Leefgebied kamsalamander.
- Onderdeel van Nieuwe Hollandsche Waterlinie: Fort Vuren en Loevestein.
- Waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever.
- Plaatselijk kleinschalige landschappen met strangen, hagen en singels, knotwilgen en oobos.
- Cultuurhistorische waarden van de uiterwaarden, oude kavelpatronen, doorbraakkolken, waterstaatswerken (kades en sluisjes), kleiwinningen.
- Onbebouwdheid van de uiterwaarden (enkele boerderijen en steenfabrieken).
- Rust, ruimte en donkerte m.u.v. de omgeving van stedelijke gebieden.
- Abiotiek: aardkundige waarden (o.m. reliëf van oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen), kwel, bodem.
- Ecosysteemdiensten: recreatie, wateropvang en -afvoer.
- Alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Aardkundige waarden

Ten aanzien van aardkundige waarden zijn de Brakelsche Benedenwaarden specifiek genoemd.

Waardevol open gebied of verkaveling

In het deelgebied komen geen waardevol open gebied of verkaveling voor.

Parel

Het plangebied en de omgeving daarvan zijn geen deel van 'parels' binnen het natuurnetwerk.

Natte landnatuur

In het deelgebied is geen natte landnatuur aangewezen.

Ecologische verbindingszone

In het deelgebied zijn geen ecologische verbindingszones aangewezen.

1.6 Ontwikkelingsdoelen GNN

- Ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden.
- Ontwikkeling water- en oeverhabitats.
- Ontwikkeling hard- en zachthoutoobossen.
- Ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden.
- Ontwikkelen weidevogelpopulaties.
- Ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels.
- Ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën, w.o. kamsalamander.
- Ontwikkeling populatie bevers (en otters).
- Vermindering barrièrewerking A2 en spoorlijn.
- Ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen.

1.7 Ontwikkelingsdoelen GO

- Ontwikkeling stroomdalgraslanden en glanshaverhooilanden.
- Ontwikkeling water- en oeverhabitats.
- Ontwikkeling hard- en zachthoutoobossen.
- Ontwikkeling moerassen, ruigteranden en laag gelegen bloemrijke graslanden.
- Ontwikkelen weidevogelpopulaties.
- Ontwikkeling populaties van water-, oever- en moerasvogels.
- Ontwikkelen biotopen voor vlinders, reptielen en amfibieën, w.o. kamsalamander.
- Ontwikkeling populatie bevers (en otters).
- Vermindering barrièrewerking A2 en spoorlijn.
- Ontwikkeling coulissenlandschap met strangen, knotwilgenrijen en meidoornhagen (evenwijdig aan de stroom) met lokaal doorzichten op de rivier, dorpen en steden behoud reliëf oeverwallen, strangen en andere stromingspatronen.

2 Beleidskader

2.1 Gelders Natuurnetwerk

Het GNN bestaat enerzijds uit alle gebieden met een natuurbestemming binnen de voormalige Gelderse EHS en anderzijds uit het zoekgebied van 7300 ha voor 5300 ha nieuwe natuur. Daarnaast maken de reeds gerealiseerde delen van verbindingzones deel uit van het GNN. Het beleid met betrekking tot het GNN is ten eerste gericht op de bescherming en het herstel van de aanwezige natuurwaarden, ten tweede op de ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden.

2.2 Groene Ontwikkelingszone

De GO bestaat uit alle gebieden met een andere bestemming dan natuur binnen de voormalige Gelderse EHS. Het beleid met betrekking tot de GO is gericht op het versterken van de ecologische samenhang door de aanleg van ecologische verbindingzones, waaronder landgrensoverschrijdende klimaatcorridors. De ontwikkelingsdoelstelling is tweeledig: ontwikkeling van functies in combinatie met versterking van de kernkwaliteiten natuur en landschap. In de GO worden natuur- en landschapselementen aangelegd ter verbetering van de migratiemogelijkheden voor planten en dieren.

2.3 Beschermingsregime GNN

In een bestemmingsplan zijn binnen het GNN geen nieuwe functies mogelijk, tenzij:

- a. er geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- b. er sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- c. de negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- d. de overblijvende negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd.

De kernkwaliteiten zijn beschreven voor het betreffende deelgebied.

Saldobenadering bij uitbreiding van bestaande functies in het GNN

Uitbreiding van bestaande functies is mogelijk indien deze wordt gecombineerd met de ontwikkeling van een compensatielocatie, zodat de kernkwaliteiten per saldo verbeteren. De saldobenadering is steeds gericht op het compenseren van de verloren gegane oppervlakte natuur plus de compensatietoeslag en de versterking van de ecologische samenhang tussen de natuurgebieden. De effecten van het plan op de overige kernkwaliteiten worden in hun onderlinge samenhang beoordeeld. Deze benadering is alleen toepasbaar indien:

- de combinatie van bestemmingswijzigingen binnen één ruimtelijk plan wordt vastgelegd dan wel in één of meer onderling samenhangende, gelijktijdig vast te stellen plannen.
- juridisch bindende afspraken zijn gemaakt (zie artikel 2.7.1.1, 3e tot en met 6e lid).

Over ruimtelijke plannen die voorzien in een ingreep in het GNN en de bijbehorende compensatie moet in het voorontwerp-stadium overleg worden gepleegd met de betreffende provinciale diensten op grond van artikel 3.1.1.

Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Voor die onderdelen van het GNN die tevens vallen onder de Europeesrechtelijke bescherming van Natura 2000-gebieden zullen de ontwikkelingen ook moeten passen binnen het Beheerplan N2000. Het verdient aanbeveling hierover al in de aanvangsfase van een initiatief contact op te nemen met de provincie voor een gezamenlijke eerste verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en randvoorwaarden vanuit sectorale wet- en regelgeving, zoals de Boswet, Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet etc.

Kernkwaliteiten en significante aantasting

In alle gevallen waarin een significante aantasting niet bij voorbaat kan worden uitgesloten, zal de initiatiefnemer van een grootschalige ontwikkeling of een combinatie van ontwikkelingen binnen het GNN, de effecten van deze ontwikkelingen op de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN moeten onderzoeken. Hierbij gaat het niet alleen om de aanwezige natuurwaarden, maar ook om de nagestreefde natuurwaarden en de bijbehorende milieucondities. Een ontwikkeling kan een significante aantasting van de kernkwaliteiten tot gevolg hebben, indien deze leidt tot:

- een vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur. Onder landschapselementen verstaan wij onder andere heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen;
- een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de verschillende leefgebieden in delen van het GNN;
- een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing is vereist en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en faunawet;
- een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
- een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
- een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming;
- een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
- een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting;
- Een toename van de verstoring door licht. Dat betekent dat het plaatsen van nieuwe lichtbronnen zoveel mogelijk voorkomen moet worden en de uitstraling naar de omgeving zo veel mogelijk moet worden beperkt.

Omgang met kernkwaliteiten

Bij de beoordeling van de effecten op kernkwaliteiten in het GNN is het steeds van belang dat oppervlakte en ecologische samenhang niet worden aangetast dan wel substantieel worden versterkt. Daar waar het geluidbelasting, licht en verstoring van rust betreft, kan het voorkomen dat bij uitbreiding van een functie een beperkte toename niet te vermijden is. Alhoewel uitgangspunt is dat die beperkte aantasting zo veel mogelijk wordt voorkomen kan - in

gevallen waarin dit niet mogelijk blijkt - door een toename in oppervlakte natuur en verbetering van de ecologische samenhang, toch een positief saldo worden bereikt

Geen reële alternatieven en groot openbaar belang

Indien binnen het GNN een nieuwe ontwikkeling wordt overwogen, dient te worden onderzocht of reële alternatieven bestaan voor de betreffende ontwikkeling en of met de ontwikkeling een groot openbaar belang is gemoeid. Bij de vraag of er reële alternatieven zijn voor de betreffende ontwikkeling, gaat het erom dat wordt onderzocht of er een mogelijkheid bestaat de betreffende ontwikkeling op een locatie buiten het GNN te realiseren. Hierbij dienen - voor zover mogelijk - zowel mogelijkheden binnen als buiten de betreffende gemeente te worden overwogen. Tijdverlies en meerkosten spelen bij dit onderzoek een ondergeschikte rol. Alleen indien het tijdverlies en de meerkosten van een alternatief buitensporig veel groter zijn dan die van het oorspronkelijke plan, kan hier betekenis aan toekomen. Tot groot openbaar belang worden in ieder geval gerekend de veiligheid, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van olie of gas en de plaatsing van windturbines. Kortetermijnbelangen kwalificeren niet als een groot openbaar belang.

Mitigatie en compensatie

Indien is aangetoond dat geen reële alternatieven bestaan voor een ontwikkeling binnen het GNN, dient vervolgens te worden onderzocht of deze significante gevolgen kunnen worden voorkomen (gemitigeerd). Hierbij kan onder andere worden gedacht aan maatregelen met betrekking tot de inpassing van de ontwikkeling in de omgeving. Indien mitigatie niet of onvoldoende mogelijk is, wordt toegekomen aan compensatie. Hierbij gaat het om de realisatie van een nieuw areaal natuur. Compensatie dient te worden gerealiseerd in of nabij de GO en vindt bij voorkeur in de nabijheid van de ingreep plaats, mits zodoende een duurzame situatie ontstaat.

Indien er in de nabijheid van de ingreep geen mogelijkheden voor compensatie zijn, moet worden uitgeweken naar een locatie op afstand van de ingreep. Als eerste komen daarvoor dan de door de provincie op te richten compensatiepoules in aanmerking. Dat zijn natuurontwikkelingsgebieden die op strategische locaties in het GNN worden ontwikkeld.

De compensatie dient planologisch te worden verankerd in hetzelfde bestemmingsplan dan wel in een ander, gelijktijdig vast te stellen, bestemmingsplan. Na realisatie van de compensatie wordt het betreffende gebied aan het GNN toegevoegd. Gedeputeerde Staten zullen daartoe de begrenzing van het GNN en GO jaarlijks aanpassen aan de bestemmingswijzigingen die er in GNN en GO hebben plaatsgevonden.

Kwaliteitstoeslag

In veel gevallen kan niet met 1:1-compensatie worden volstaan. Hoe langer het duurt voordat de natuur die door een ontwikkeling significant wordt aangetast weer kan worden hersteld, des te omvangrijker zal de compensatie moeten zijn. Hierbij wordt er voor natuur met een ontwikkeltijd van minder dan vijf jaar, geen extra toeslag gehanteerd. Voor natuur met een ontwikkeltijd van vijf tot vijftientig jaar wordt een toeslag van 33 procent gehanteerd en voor natuur met een ontwikkeltijd tussen de vijftientig en honderd jaar geldt een toeslag

van 66 procent. Voor natuur met een ontwikkeltijd van meer dan honderd jaar kan geen standaard toeslag worden vastgesteld, maar zal maatwerk moeten worden geboden boven de toeslag van 66 procent. Naast een toeslag met betrekking tot de omvang van het vernietigde areaal, dienen tevens de kosten voor de inrichting en de kosten van ontwikkelingsbeheer te worden vergoed.

Compensatieplan

Ter onderbouwing van het voorgaande dient door de initiatiefnemer een compensatieplan te worden opgesteld. Hierin moet worden beschreven welke mitigerende maatregelen worden getroffen om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op de kernkwaliteiten zoveel mogelijk worden beperkt. Vervolgens moet worden aangegeven welke compenserende maatregelen zullen worden getroffen. Ook moet worden beschreven op welke wijze wordt verzekerd dat de mitigatie en compensatie ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd en de wijze van monitoring en rapportage van de tenuitvoerlegging van mitigatie en compensatie.

De daadwerkelijke uitvoering van mitigatie en compensatie kan worden verzekerd door het sluiten van een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de initiatiefnemer en het bevoegde gezag (eventueel in combinatie met een boetebeding) of door de opname van een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan waarin de betreffende ontwikkeling mogelijk wordt gemaakt.

2.4 Beschermingsregime GO

Eerst de ladder duurzame verstedelijking toepassen

Bij ruimtelijke ingrepen in de GO is allereerst onderscheid gemaakt tussen nieuwvestiging enerzijds en uitbreiding van bestaande bestemmingen anderzijds. Vervolgens is een onderscheid gemaakt naar de schaal van de ingreep en daarmee naar het effect ervan op de kernkwaliteiten. Echter, voorafgaand aan de vraag of nieuwvestiging op grond van het natuurbeleid mogelijk is, wordt eerst de ladder voor duurzame verstedelijking toegepast.

Grootschalige nieuwvestiging

Op grond van het voorgaande liggen binnen de GO mogelijkheden voor projecten die bijdragen aan een substantiële versterking van de kernkwaliteiten. Grootschalige nieuwvestiging die naar aard en schaal het karakter van het betreffende gebied wezenlijk aantast, past hier niet. Dit ligt anders wanneer een groot openbaar belang in het geding is en reële alternatieven ontbreken. Het gaat dan bijvoorbeeld om nieuwe infrastructuur of woningbouwlocatie.

Kleinschalige nieuwvestiging: substantiële versterking kern kwaliteiten

Voor kleinschalige nieuwvestigingen die het gebiedskarakter naar aard en schaal niet wezenlijk veranderen, liggen tevens mogelijkheden indien gecombineerd met een substantiële versterking van de kernkwaliteiten in hetzelfde of in een gelijktijdig vastgesteld bestemmingsplan. Zonder de combinatie met een substantiële versterking van de kernkwaliteiten, zou de GO niet de meest voor de hand liggende plaats zijn voor een dergelijke ontwikkeling.

Grootschalige uitbreiding: substantiële versterking kernkwaliteiten

Bij uitbreiding van bestaande functies is een onderscheid gemaakt naar de omvang van de uitbreiding, omdat deze rechtstreeks verband houdt met het effect ervan op de kernkwaliteiten. Een grootschalige uitbreiding is mogelijk onder de voorwaarde dat deze gecombineerd wordt met een substantiële versterking van de kernkwaliteiten. Een grootschalige uitbreiding is een uitbreiding met meer dan 30 procent van de bestaande bestemming. De bijzondere toegevoegde waarde van de functiecombinatie, die bijdraagt aan de versterking van de kernkwaliteiten, maakt dat de ontwikkeling past in de GO.

Grootschalige uitbreiding van grondgebonden landbouw, landgoedbedrijven en extensieve openluchtrecreatie

Voor grondgebonden landbouw, landgoedbedrijven en extensieve openluchtrecreatie wordt ontwikkelingsruimte geboden, voor zover de kernkwaliteiten per saldo niet significant worden aangetast. De functies grondgebonden landbouw en het landgoedbedrijf - volgens de definitie van de Natuurschoonwet - verdienen een bijzonder behandeling omdat beheer en onderhoud van het landschap deel uitmaken van hun bedrijfsvoering. Deze functies dragen direct bij aan de instandhouding van het landschap en daarmee ook aan de kernkwaliteiten. Daarom is voldoende wanneer bij uitbreiding de kernkwaliteiten per saldo niet worden aangetast.

Voor plannen en projecten op bestaande landgoederen geeft de Natuurschoonwet een goede beschrijving van bouwwerken en functies die meetellen voor de kwalificatie. Plannen en projecten die niet meetellen voor de rangschikking onder de Natuurschoonwet vallen onder het regime voor overige functies.

De Groene Ontwikkelingszone draagt in het bijzonder bij aan de belevingswaarde van het waardevolle cultuurlandschap en heeft daardoor een bijzondere rol voor extensieve openluchtrecreatie. Daarom wordt aan uitbreiding van bestemmingen voor extensieve openluchtrecreatie dezelfde randvoorwaarde gesteld als aan grondgebonden landbouw en het landgoedbedrijf. Het gaat dan bijvoorbeeld om routegebonden voorzieningen, dagrecreatieterreinen en dergelijke.

Kleinschalige uitbreiding: per saldo geen aantasting

Een beperkte uitbreiding (tot 30 procent) van een bestaande functie kan in een bestemmingsplan worden toegestaan, indien is aangetoond en verzekerd dat de betreffende activiteit landschappelijk wordt ingepast en de kernkwaliteiten per saldo niet worden aangetast. In het algemeen zal een goede landschappelijke inpassing ter plaatse van de ingreep volstaan.

Omgang met kernkwaliteiten

Bij de beoordeling van de effecten op kernkwaliteiten in de GO is het steeds van belang dat oppervlakte en ecologische samenhang niet worden aangetast dan wel substantieel worden versterkt. Daar waar het geluidbelasting, licht en verstoring van rust betreft, kan het voorkomen dat bij uitbreiding van een functie een beperkte toename niet te vermijden is. Alhoewel uitgangspunt is dat die beperkte aantasting zo veel mogelijk wordt voorkomen kan - in gevallen waarin dit niet mogelijk blijkt - door een toename in oppervlakte natuur en verbetering van de ecologische samenhang, toch een positief saldo worden bereikt.

Verevening

Substantiële versterking

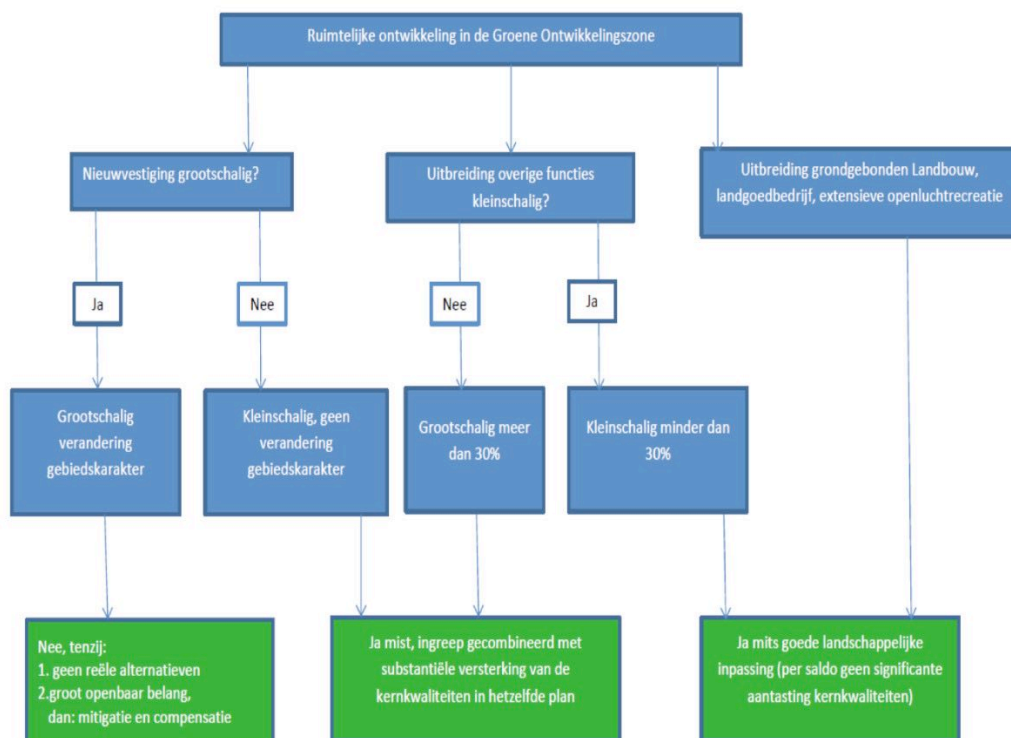
Zowel bij nieuwvestiging als bij een grootschalige uitbreiding dient, naast een goede landschappelijk inpassing, sprake te zijn van een per saldo substantiële versterking van de kernkwaliteiten van de GO. Daarbij is zowel de invulling van het begrip "substantieel" van belang als de wijze waarop de afspraken worden vastgelegd.

Ter invulling van het begrip "substantieel" kan bij een functiecombinatie met wonen bijvoorbeeld worden gedacht aan een nieuw landgoed waarbij wij onder een substantiële versterking van de kernkwaliteiten verstaan: de combinatie van één huis van allure met ten hoogste drie wooneenheden met minimaal 5 ha natuur. Bij meer huizen of wooneenheden verwachten wij een evenredige vermeerdering van de versterking van de kernkwaliteiten. Bij de keuze voor de te ontwikkelen natuur verwachten wij dat - in geval van een ontwikkeling binnen een verbindingszone - wordt aangesloten bij de kernkwaliteiten van de GO in het algemeen en het betreffende gebied in het bijzonder. In het geval van een ontwikkeling buiten een verbindingszone verwachten wij dat wordt aangesloten bij de kernkwaliteiten van het aangrenzende GNN in hetzelfde deelgebied.

De substantiële versterking van de kernkwaliteiten kan worden verzekerd door de opname van een voorwaardelijke verplichting in het betreffende bestemmingsplan of door het sluiten van een privaatrechtelijke overeenkomst tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag (eventueel in combinatie met een boetebeding), alvorens het bestemmingsplan wordt vastgesteld. Gelet op de omvang van de vereiste verevening is hier een vereveningsparagraaf in een structuurvisie en een daaraan gekoppeld fonds, niet geschikt.

Per saldo versterking

Gemeenten wordt geadviseerd om voor de GO een vereveningsbeleid uit te werken in haar eigen ruimtelijk beleid. Daarvoor kunnen verschillende methodes worden gehanteerd. De keuze is afhankelijk van aard en omvang van de gewenste verevening en kan per geval verschillen. Bij kleine ingrepen kan een vereveningsparagraaf in de eigen structuurvisie en een verdere uitwerking daarvan in een bestemmingsplan de oplossing zijn. Daarbij kan dan een fonds worden ingesteld ter versterking van natuur en landschap. Het fonds wordt gevoed met beperkte bijdragen bij kleinschalige uitbreidingen. Vanuit dit fonds worden de projecten gefinancierd die bijdragen aan de versterking van natuur en landschap en in het bijzonder aan de realisatie van de verbindingszones volgens de beschreven ontwikkelingsdoelstelling. In onderstaande diagram is het afwegingskader weergegeven van ruimtelijke ontwikkelingen in de GO.

3 Effecten op kernkwaliteiten

Algemene kernkwaliteiten

- 3.1 Areaal** Voor de ontwikkeling wordt circa 6000 m² van de uiterwaard afgegraven en toegevoegd aan het watersysteem van de Waal. In het plangebied vindt geen vestiging plaats van bijvoorbeeld een gebouw. Er kan dus niet zondermeer worden gesteld dat er areaalverlies optreedt. Wel neemt de oppervlakte landnatuur af ten gunste van natte natuur.
- 3.2 Samenhang & kwaliteit** De ingreep vindt plaats aan de rand van een stuk uiterwaard dat fysiek wordt begrensd door het water van de invaart. De oppervlakte van de ingreep is op de schaal van de uiterwaarden zeer beperkt en op en rond de locatie komen geen landschapselementen voor. De ontwikkeling is daarom niet van invloed op de samenhang en de kwaliteit van de natuurwaarden.
- 3.3 Versnippering** De ontwikkeling vindt plaats aan de rand van de uiterwaard die hier fysiek begrensd is door het water van de invaart. Op de locatie worden geen fysieke structuren gerealiseerd. Het is daarom uitgesloten dat de ingreep leidt tot een verminderde uitwisselingsmogelijkheid voor flora en fauna tussen de verschillende deelgebieden.
- 3.4 Kwaliteit leefgebied soorten FF-wet** In en rond het plangebied zijn geen strikter beschermde soorten van de Flora- en Faunawet gevonden. De kans is aanwezig dat rond de stortstenen oever Rivierdonderpad voorkomt, maar de ontwikkeling heeft alleen tijdelijk effect op de habitat. Er wordt vanuit gegaan dat Rivierdonderpad in 2017 ten gevolge van de aanstaande wetwijziging (nieuwe Natuurwet) niet meer op de lijst van beschermde soorten voorkomt.
- 3.5 Aaneengeslotenheid** De ontwikkeling is dermate klein op de schaal van het rivierengebied dat het effect op de aaneengeslotenheid is te verwaarlozen. Bovendien doet de toekomstige functie van het plangebied (open water) geen afbreuk aan het karakter van grote natuurlijke eenheden; water is immers een prominent onderdeel van het rivierengebied.
- 3.6 Natuurlijke processen** In het rivierengebied is de hydrologische dynamiek van de rivier het belangrijkste natuurlijke proces dat de uiterwaarden vormt. De ontwikkeling is niet van invloed op dit proces.
- 3.7 Morfologie & water** De locatie van de ingreep is gevormd tijdens de zandwinning en de aanleg van de haven en bezit geen specifieke oorspronkelijke aardkundige waarden. De locatie, de geringe oppervlakte en de aard van de ontwikkeling sluiten een effect uit op het hydrologische karakter van het gebied. Dit geldt voor zowel het grond- als het oppervlaktewater. Op basis van het toekomstige gebruik is een effect op de waterkwaliteit niet aan de orde.
- 3.8 Geluid** De ontwikkeling komt voort uit de wens om de manoeuvreerbaarheid naar en van de haven te verbeteren. De verbreding van de invaart leidt niet tot een verhoogde geluidbelasting van het gebied er omheen.

- 3.9 Licht De verbreding van de invaart van de haven leidt niet tot een verhoogde lichtbelasting van het gebied er omheen.
- 3.10 Dynamiek rivier **Specifieke kernkwaliteiten deelgebied 148**
De ontwikkeling is niet van invloed op het peil of de stroming van de rivier en vormt ook geen barrière bij bijvoorbeeld hoog water. Een invloed op de dynamiek van de rivier en de functie als verbinding is uit te sluiten.
- 3.11 Nationaal Landschap Het gebied rond Haaften is geen onderdeel van een Nationaal Landschap. De ingreep tast de kwaliteiten van een Nationaal Landschap daarom niet aan.
- 3.12 Landschappelijk karakter Het agrarische landschap met industrieel cultuurgood en natuurcomplexen wordt als kernkwaliteit van dit deelgebied gezien. De overnachtingshaven is onderdeel van het industriële cultuurlandschap en de invaartverbreding is dermate kleinschalig dat geen afbreuk wordt gedaan aan de landschappelijke karakter ter plaatse.
- 3.13 A-locatie bos De Rijswaard in Neerijnen heeft de status van A-locatie bos. Dit bos ligt minimaal drie kilometer stroomopwaarts van het plangebied. Zowel in de aanleg- als de gebruiksfase is er geen relatie tussen de twee gebieden.
- 3.14 Leefgebied Steenuil In de Nationale Databank Flora en Fauna zijn twee recente waarnemingen van Steenuil opgenomen. Het gaat om een zichtwaarneming in Tuil (2013) en een baltsend exemplaar aan de rand van Haaften nabij de entree van de overnachtingshaven. De uiterwaard ten oosten van de haven (Kerkenwaard) is vermoedelijk niet geschikt als broedgebied, omdat de begroeiing uit dit wilgenbos bestaat en uit meidoornhagen. Wel is het geschikt als foerageergebied en het is aannemelijk dat de Kerkenwaard tot het leefgebied van Steenuilen uit Tuil behoort. In het foerageergebied van Steenuil zijn posten essentieel in de vorm van bomen en perceelpaaltjes. De oostelijke kop van de invaart is geheel open en paaltjes ontbreken. Het is daarom uitgesloten dat het plangebied onderdeel is van het leefgebied van Steenuil.
- 3.15 Leefgebied Kamsalamander Kamsalamander komt voor in de Crobsche Waard ten westen van Haaften. De NDFF vermeldt enkele oudere waarnemingen in het binnendijkse gebied ten noorden van de overnachtingshaven. In potentie lijkt de uiterwaard ten oosten van de haven geschikt als leefgebied vanwege het voorkomen van enkele kolken en beschutting. De oostelijke kop van de invaart is echter ongeschikt als leefgebied voor Kamsalamander, omdat beschutting en geschikt water ontbreekt.
- 3.16 Nieuwe Hollandse Waterlinie In het deelgebied liggen twee onderdelen van de Waterlinie: Fort Vuren en Loevestein. Het plangebied en de omgeving zijn hier geen onderdeel van.
- 3.17 Waarden diverse soortgroepen Een kernkwaliteit van het deelgebied is waarden voor weidevogels, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën, vissen en bever. Het verlande kribvak direct ten oosten van de invaart (fig. 2) staat in de NDFF voor 2012 en 2014 vermeld als slaapplek voor Wulpen (750 resp. 320exx.). De slaapplek is op andere momenten ook oostelijker in de uiterwaard vastgesteld. In 2014 was er

een slaappleats van Brandgans aanwezig (500 exx.). Het is niet bekend wat het effect van de kribverlaging op de slaappleatsen is geweest. De invaartverbreding heeft betrekking op de randzone van de kop van de invaart en tast het karakter van het terrein - met name de openheid - niet aan. Het is uitgesloten dat de ontwikkeling van invloed is op de aanwezigheid van slaappleatsen in het kribvak. Voor het terrein direct ten oosten van de invaart zijn geen meldingen bekend van broedgevallen van weidevogels. Voor het oosten van de Kerkenwaard zijn wel broedgevallen gemeld van verschillende soorten, maar de gevallen zijn relatief oud (2007). In principe is het terrein ten oosten van de invaart geschikt als broedgebied voor weidevogels. Vanwege de beperkte oppervlakte van de eenheid en de nabijheid van de oeverzone (met een grotere aanwezigheid van predatoren, zoals meeuwen), is de geschiktheid als matig te bestempelen. Het is uitgesloten dat het afsnijden van de kop van de invaart een wezenlijk effect heeft op de geschiktheid voor weidevogels van het aangrenzende terrein. Het terrein ten oosten van de invaart vormt geen geschikt habitat voor de overige genoemde soorten of soortgroepen.

3.18 Kleinschalig
landschap

In de Kerkenwaard komt kleinschalig landschap voor in de vorm van meidoornhagen en ooibos. Het terrein ten oosten van de invaart ontbeert dergelijke kenmerken. De ontwikkeling is daarom niet van invloed op kleinschalige landschappen.

3.19 Cultuurhistorische
waarden

De zandwinning en het gebruik als overnachtingshaven zijn van recente datum (eind jaren zeventig). De invaart is bekleed met stortsteen en bezit geen oorspronkelijke cultuurhistorische elementen.

3.20 Onbebouwdheid

De ontwikkeling heeft geen betrekking op de realisatie van gebouwen of of andere kunstwerken en is daarom niet van invloed op de weinig bebouwde karakter van de uiterwaarden.

3.21 Rust, ruimte en
duisternis

De verbrede invaart is niet van invloed op de geluid- of lichtbelasting van het gebied. Gelet op de aard van de ontwikkeling - van land naar water - is een effect op de ruimte van het gebied niet aan de orde.

3.22 Abiotiek

Het plangebied kent een recente ontstaansgeschiedenis en is sterk antropogene beïnvloed (zandwinning, stortstenen oever, zomerdijk en kribverlaging). Het project is van invloed op specifieke oorspronkelijke aardkundige waarden of hydrologische eigenschappen.

3.23 Ecosysteemdiensten

De ontwikkeling staat neutraal ten opzichte van de ecosysteemdienst recreatie en waterafvoer. In zekere zin zal de verbreding een zeer bescheiden verbetering van de dienst wateropvang bewerkstelligen.

3.24 FF-wet

Voor de beoordeling van deze kernwaarde wordt verwezen naar paragraaf 3.4.

Ontwikkelingsdoelen deelgebied 148

3.25 Ontwikkelingsdoelen
GNN

De ontwikkelingsdoelen voor het GNN liggen in het verlengde van de geformuleerde kernwaarden. Uit de beoordeling van het project blijken geen of geen wezenlijke effecten op de kernwaarden van het deelgebied. Hieruit volgt

3.26 Ontwikkelingsdoelen GO

dat er ook geen effecten optreden op de ontwikkelingsdoelen van het GNN.

De ontwikkelingsdoelen voor de GO liggen in het verlengde van de geformuleerde kernwaarden. Uit de beoordeling van het project blijken geen of geen wezenlijke effecten op de kernwaarden van het deelgebied. Hieruit volgt dat er ook geen effecten optreden op de ontwikkelingsdoelen van de GO.

Tabel 1: Overzicht resultaten effectbeoordeling invaartverbreding overnachtingshaven

EFFECTEN OP KERNWAARDEN DEELGEBIED 148 VAN INVAARTVERBREIDING OVERNACHTINGSHAVEN HAAFTEN	
ALGEMENE KERNKWALITEITEN	EFFECT
Areaal	0/-
Samenhang & kwaliteit	-
Versnippering	-
Kwaliteit leefgebied soorten FF-wet	-
Aaneengeslotenheid	-
Natuurlijke processen	-
Morfologie & water	-
Geluid	-
Licht	-
SPECIFIEKE KERNKWALITEITEN DEELGEBIED	EFFECT
Dynamiek rivier	-
Nationaal landschap	-
Landschappelijk karakter	-
A-locatie bos	-
Leefgebied Steenuil	-
Leefgebied Kamsalamander	-
Nieuwe Hollandse Waterlinie	-
Waarden weide-, water- en moerasvogels, vleermuizen, amfibieën vissen en Bever	-
Kleinschalig landschap	-
Cultuurhistorische waarden	-
Onbebouwdheid	-
Rust, ruimte en duisternis	-
Abiotiek	-
Ecosysteemdiensten	-
FF-wet	-
ONTWIKKELINGSDOELEN	EFFECT
Ontwikkelingsdoelen GNN	-
Ontwikkelingsdoelen GO	-

4 Conclusies

4.1 GNN

De invaartverbreding overlapt met het GNN over een oppervlakte van circa 700 vierkante meter. De omgevingsverordening stelt dat de uitbreiding van een bestaande functies mogelijk is indien deze wordt gecombineerd met de ontwikkeling van een compensatielocatie, zodat de kernkwaliteiten per saldo verbeteren. In het onderhavige geval kan worden gesteld dat er geen werkelijk areaalverlies optreedt. Weliswaar is er sprake van een functie-uitbreiding, maar hiervoor is alleen een wijziging van de natuurlijke staat van het terrein noodzakelijk, namelijk van landnatuur in waternatuur. Verder worden geen kernkwaliteiten aangetast, is een cumulatief effect uitgesloten en is de wijziging op de schaal van het systeem zeer gering. Om deze redenen is geconcludeerd dat er geen significante aantasting van het GNN optreedt. Hieruit volgt dat voor het verbreden van de invaart geen compensatie noodzakelijk is.

4.2 GO

De invaartverbreding overlapt met de GO over een oppervlakte van maximaal 6000 vierkante meter. De omgevingsverordening stelt dat een beperkte uitbreiding van bestaande functies is toegestaan, mits de uitbreiding maximaal dertig procent bedraagt en indien is aangetoond en verzekerd dat de betreffende activiteit landschappelijk wordt ingepast en de kernkwaliteiten per saldo niet worden aangetast. De haven heeft een oppervlakte van circa achtentwintig hectare. De uitbreiding van de invaart valt met maximaal 6000 vierkante meter ruim onder de norm van dertig procent. Verder blijkt uit de effectbeoordeling dat de ontwikkeling niet van invloed is op de kernwaarden van het deelgebied. In dit geval is compensatie daarom niet aan de orde. Tevens is de aanvullende eis tot inpassing van de functie hier niet van toepassing, omdat geen de ontwikkeling geen betrekking heeft op een fysieke constructie.

5 Bronnen

Nationale Databank Flora en Fauna (www.ndff.nl)

Optimalisatie bereikbaarheid en uitbreiding ligplaatsen Haaften - quick scan ecologie. Witteveen+Bos, 2015

Provincie Gelderland. dec. 2015. Omgevingsverordening Gelderland

Quick scan flora en fauna - Rijkswaterstaat GVO-nat. Ruimte voor advies, 2015

www.gelderland.nl

www.synbiosis.alterra.nl

www.waarneming.nl

Boland, Sophie (PPO)

Van: Werff van der, Gon <a.vander.werff@gelderland.nl>
Verzonden: donderdag 8 september 2016 15:52
Aan: 'Marc Bleijerveld'
CC: Thielking, Arjan (ON); Boland, Sophie (PPO)
Onderwerp: RE: Toetsing GNN invaartverbreding overnachtingshaven Haaften

Beste Marc,

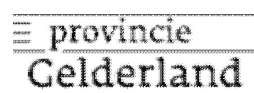
Wij kunnen instemmen met de wijze waarop het onderzoek is uitgevoerd en de beoordeling/conclusies daarvan. Ons toetsingskader voor GNN en GO is op een juiste manier doorlopen. In deze situatie is het inruilen van landnatuur voor waternatuur mogelijk.

Wel wijzen wij erop dat hetgeen in het natuurbeheerplan staat met name een kader is voor subsidieverlening, al geeft het kaartje beheergebied wel een indicatie van de nu aanwezige waarden. Voor het beoordelen van effecten is het natuurbeheerplan in principe niet bedoeld.

Met vriendelijke groet,

Gon van der Werff
Adviseur ruimtelijke ordening west-rivierenland

026 359 9579 | a.vander.werff@gelderland.nl | www.gelderland.nl
werkdagen: maandag | dinsdag | woensdag | donderdag

Van: Marc Bleijerveld [<mailto:bleijerveld@ruimtevooradvies.nl>]
Verzonden: dinsdag 30 augustus 2016 13:14
Aan: Werff van der, Gon
CC: Thielking, Arjan (ON); Boland, Sophie (PPO)
Onderwerp: Toetsing GNN invaartverbreding overnachtingshaven Haaften

Beste mevrouw Van de Werff,

Namens RWS biedt ik u ter beoordeling de conceptrapportage aan van de toetsing aan het GNN van project invaartverbreding overnachtingshaven.

Zoals telefonisch besproken hoor ik graag wat uw visie is op het project en de beoordeling.

Zoudt u mij willen informeren over de termijn waarop u een uitspraak kunt doen?

Met vriendelijke groet,

Marc Bleijerveld

Andringastrjitte 27
8495 JZ Aldeboarn

www.ruimtevooradvies.nl

mail: bleijerveld@ruimtevooradvies.nl
mob: 06-40559568